

Pregled strokovnih člankov

Pravnik, Ljubljana 2009, št. 7–8:

Peršak, N.: Človekove pravice v 21. stoletju: ali lahko preživijo (varnost)? (Avtorica opiše pozitivne plati upoštevanja normativne doktrine o človekovih pravicah in predstavi njene najpomembnejše kritike. Posebno pozornost namenja sedanjemu statusu človekovih pravic, predvsem glede na novodobno »kulturo strahu«. Avtorica poudarja, da je prav metafora iskanja ravnotežja med svobodo in varnostjo »kriva« za zaskrbljujočo zmedo in teptanje človekovih pravic. Varnost ni v nasprotju s človekovimi pravicami, ampak je, strogo vzeto, njena idejna in vrednostna »substanca«, in to v vseh svojih ključnih razsežnostih, tj. ekonomskih, kulturnih in političnih.) – Zgaga, S.: Nekaj vprašanj (in odgovorov?) glede ureditve krivde v Rimskem statutu (Avtorica ugotavlja, da je ureditev krivde ter pravne in dejanske zmote v 30. oziroma 32. členu Rimskega statuta novost v normativnih aktih, ki jih uporabljajo mednarodna in »hibridna« sodišča. Na ureditev »psihičnih prvin« – v zvezi s prištevnostjo, naklepom in zmoto – je mogoče gledati z dveh zornih kotov. Po eni strani, gre za napredek, saj so pravila o krivdi izrecno zapisana prvič v zgodovini mednarodnega kazenskega prava. Po drugi strani pa je zdajšnja ureditev vendarle zaznamovana tudi s številnimi nasprotji in nejasnostmi.) – Selinšek, L.: Kazenskopravni vidiki komunikacijske zasebnosti na delovnem mestu (Avtorica poudarja, da postaja pravica delavcev do komunikacijske zasebnosti čedalje bolj aktualno vprašanje, še posebej, če upoštevamo hiter razvoj komunikacijske tehnologije. Kazenskopravni vidiki komunikacijske zasebnosti na delovnem mestu so prikazani z dveh interesnih gledišč, in sicer najprej z vidika varstva delavčeve zasebnosti na področju komuniciranja, nato pa še s stališča varstva delodajalca pred delavčevimi zlorabami pravice do komuniciranja.)

Socialno delo, Ljubljana 2009, št. 5–6:

Kvaternik, I.; Grebenc, V.: Varnejši prostor za uživanje drog kot smiseln odgovor na potrebe uživalcev drog in skupnosti (Avtorici ugotavljata, da programi zmanjševanja škode že več let kažejo na potrebo po varnejšem prostoru za injiciranje, v katerem bi si lahko uživalci drog manj tvegano in bolj higiensko vbrizgavali prepovedane droge. Vprašanje pomembnosti varnejših sob je sicer prikazano v širšem kontekstu: ne le glede na zmanjševanje negativnih zdravstvenih posledic, marveč tudi glede na zmanjševanje negativnih socialnih posledic uživanja drog, in to tako na ravni posameznika kakor na ravni skupnosti. Avtorici opozarjata na dognanja raziskav, ki so pokazala, da prostor uživanja drog zelo vpliva na uživalčevo opravljanje različnih socialnih vlog. Analiza ustrezne literature, empiričnih raziskav in etnografskega gradiva kažejo, da je čas za premik od odzivov, ki so usmerjeni

na posameznega uživalca drog in na spremembo njegovega vedenja, k odzivom, ki naj bi bili usmerjeni v zmanjševanje tveganj v socialnem okolju. Varnejši prostor za injiciranje drog lahko pomembno pripomore k izboljšanju kakovosti življenja uživalcev drog, hkrati pa utegne zmanjšati dodatno stigmatizacijo in izključevanje, še posebej tedaj, ko tak program poteka na očeh javnosti in brez neformalne podore lokalne skupnosti.) – Sande, M.: Uporaba alkohola med udeleženci maturantskih izletov (Pisec predstavi rezultate raziskovalne naloge, ki se je nanašala na uporabo alkohola in drugih drog na maturantskih izletih. Pokazalo se je, da se sicer velika poraba teh substanc na izletu še poveča. Skoraj tretjina anketirancev je bila na izletu opita vsak dan. Skupaj pa je bilo na maturantskem izletu opitih več kot tri četrtine anketirancev.) – Kolind, T.; Elmeland, K.: Preventiva ali užitek (Avtorja primerjata dve tipični govorici o uživanju alkoholu med mladimi Danci. Prvi pristop je avtoritativen, medicinski in zdravstveno-preventivni, drugi pa izhaja iz vsakdanje prakse staršev, ki sami organizirajo zabave za najstnike. Zdi se, da se diskurza med seboj razlikujeta, vendar pa se je izkazalo, da starši v vsakdanjem življenju nimajo težav s prehajanjem od enega k drugemu. Analize vprašalnikov o odnosu do uživanja alkohola med najstniki kažejo, da se odrasli Danci strinjajo z uradnimi preprečevalnimi smernicami in se zavzemajo za čim poznejši prvi stik z alkoholom ter za mladostniško druženje brez opijanja. Ko gre za vsakdanje probleme otrok se starši večinoma odločajo za pragmatične pristope, ki temeljijo na omejevanju škode.)

Družboslovne razprave, Ljubljana 2009, št. 60:

Kirbiš, A.: Odnos med tradicionalističnimi vrednotami, novodobniškimi idejami in religioznostjo v medkulturni primerjavi (Pisec preuča odnos med novodobnimi idejami, religioznostjo in tradicionalističnimi vrednotami v evropskem in severnoameriškem prostoru oziroma na katoliškem, pravoslavnem, muslimanskem in protestantskem vzorcu. Rezultati raziskave kažejo, da so za novodobne ideje najbolj dovzetni religiozni in tradicionalistično usmerjeni ljudje.) – Masten, A. P.: Spodbujanje strpnosti v družbenopolitičnem in pravnem kontekstu Evropske unije (Avtorica se ukvarja z vprašanjem, zakaj in kako se spodbuja strpnost v Evropski uniji. Ne glede na različnost definicij je strpnost vedno predstavljena kot vrlina. Analizirani so politični in pravni akti, ki v okvir spoštovanja človekovih pravic vključujejo tudi strpnost kot bistveno sestavino sodobne družbe. Zlasti z vidika ukrepov zoper diskriminacijo pa se v Evropski uniji pojavlja svojevrsten paradoks: po eni strani se spodbuja strpnost, po drugi strani pa ustvarja ločnica med *in-group morality* in *out-group hostility*.)

Družboslovne razprave, Ljubljana 2009, št. 61:

Tivadar, B.: *Naša žena* med željo po limonini lupinici in strahom pred njo: zdrava prehrana v socializmu (Avtorica opiše spremembe v pisanju o zdravi prehrani v obdobju 1949–1990 v reviji *Naša žena*. Vsebina nasvetov o zdravem prehranjevanju se je spreminjala, a je vseeno ostajala strukturno enaka. Zdrava prehrana je bila namreč vseskozi pojmovana kot državljanska in/ali moralna dolžnost, ki jo zase in za člane družine izpolnjuje ženska. Vendar pa idealne družbe ni mogoče doseči s pravilnim kuhanjem: na začetku socializma so žensko pošiljali v »moderno« prihodnost, na njegovem koncu pa v idilično »pred-moderno«.) – Črnič Oblak T.: Družinska (ne)harmonija ob računalniških zaslonih (Avtorica opozarja, da so sodobne komunikacijske tehnologije čedalje bolj prisotne v »naših domovih«. Te tehnologije so zato pomemben dejavnik vzpostavljanja zasebnosti, po drugi strani pa se vse bolj »udomačujejo«. Proces »udomačevanja« zahteva analizo vzrokov, motivov in vzorcev prisvajanja komunikacijskih tehnologij. Avtorica osvetli tipične družinske odzive na vstop in uporabo računalnika v slovenskih domovih. Na podlagi osebnih intervjujev s starši in mladostniki ugotavlja, da je ključni dejavnik računalnika kot sodobnega družinskega aparata njegova internetna razsežnost, ki je razširila komunikacijski in družbeni značaj računalniške tehnologije. Računalniku, ki je bil sprva zgolj službena ali igralna škatla, se danes pripisujejo novi pomeni. Računalnik ni le »naložba v prihodnost« in »podaljšek starševskega dela«, ampak opravlja tudi izključevalne vloge: lahko je »vsiljivec«, »škodljiviec«, »tolažnik« ali »orodje za vse«. V ozadju teh sprememb se skrivajo tudi generacijski razkoraki. Mladim je namreč računalnik v sferi družinskega doma »most«, ki tesno povezuje različne strukture vsakdanjega sveta/življenja, medtem ko ga starši razumejo predvsem kot nov vir »dezintegracije« družinskega življenja.)

Zoran Kanduč

Deviance et société, Chéne-Bourg, leto 2009, posebna številka revije:

Celotna številka obravnava vprašanja kazenskega pravosodja za mladoletnike v Evropi. Francis Bailleau razpravlja o kazenski odgovornosti mladoletnikov in izbiri kazenskih sankcij. Če je v 20. stoletju še prevladoval namen »pomoči«, se od začetka 21. stoletja mladoletniško kazensko pravo vedno bolj usmerja k modelom strožjega kaznovanja. V Evropi že več let poteka projekt (CRIMPREV), ki ga financira EU in ki preučuje sisteme obravnavanja mladoletnih prestopnikov v 10 državah članicah (vodja slovenskega dela projekta je dr. Katja Filipčič z Inštituta za kriminologijo pri Pravni fakul-

teti v Ljubljani) zaradi oblikovanja skupnih izhodišč na tem področju. Večina držav upošteva naslednja načela: socialno-varstveni nameni imajo prednost pred kaznovalnimi; večja odgovornost mladoletnikov za lastno vedenje; mladoletniška kriminaliteta je širši družbeni problem in kazenskopравни vidik je samo eden izmed njih; pri obravnavanju mladoletnikov je vedno pomembnejše restorativno pravosodje; povečuje se uporaba skupnostnih sankcij; uporaba zapora je skrajni ukrep. Cartuyvels, Christaen, Defraene in Dumortier opisujejo obravnavanje mladoletnih prestopnikov v Belgiji. Poudarjajo, da še vedno prevladuje pomoč mladoletniku pred čisto kaznovorno usmeritvijo, pomembna je čim bolj aktivna vloga mladoletnika pri izvrševanju kazenskih sankcij in ravnotežje med pravicami mladoletnikov in kaznovorno usmeritvijo z restorativnim pravosodjem, ki upošteva odnos med storilcem in žrtvijo kaznivega dejanja. Pri tem se, kolikor je le mogoče, upoštevajo vzroki za primarno kriminalizacijo v družini in okolju, sekundarna kriminalizacija mladoletnikov med izvrševanjem kazenskih sankcij ter tehtata pričakovana korist in škoda. Josefina Castro opisuje naraščanje kaznovalne naravnosti kazenskega pravosodja za mladoletnike na Portugalskem. Po reformi leta 2001 vedno manj uporabljajo vzgojne ukrepe, povečuje pa se število izrečenih kratkih zapornih kazni od 24 do 30 mesecev. Posebnost je zakonska določba, da se za vse storilce od 16. do 21. leta lahko uporabljajo kazenske sankcije za polnoletne storilce, vendar v krajšem trajanju, v zaporih pa se zanje uporablja poseben režim. Sam Lewis predstavlja vse bolj povračilno usmerjeno pravosodje za mladoletnike v Angliji. Tu se začne kazenska odgovornost otrok z 10 leti. Po 1997. letu se uveljavlja »novo pravosodje« za otroke in mladoletnike, katerega osnovni namen je preprečevanje mladoletniškega prestopništva. Mladoletnikom se izrekajo različni preventivni ukrepi za pomoč in nadzor v skupnosti in ukrepi odvzema prostosti po načelu postopnosti in individualizacije sankcij. Katja Filipčič opisuje razvoj in sedanjo prakso obravnavanja mladoletnih prestopnikov v Sloveniji. Pri tem ugotavlja, da v zadnjih letih sodišča pogosteje uporabljajo pripor in da hitro narašča število mladoletnikov, ki jim izrečejo zaporno kazen. Tudi preživeti čas mladoletnikov v Prevzgojnem domu v Radečah se podaljšuje. Slovenija na vseh področjih obravnavanja kriminalitete posnema kaznovalne usmeritve drugih evropskih držav. Ta usmeritev pa, na srečo, še ni prevladala pri obravnavanju mladoletnikov, vprašanje pa je, koliko časa se bo stroka lahko še upirala represivnim težnjam politikov, ki krojijo kazensko zakonodajo.)

Revue de droit pénal et de criminologie, Bruxelles, leto 2009, št. 6:

Decode, J.: Dokazi v kazenskem postopku in ničnost sodne odločbe v belgijskem pravu (Od ugotavljanja dejstev

o kaznivem dejanju do obsodbe storilca mora biti neprekinjena veriga dokazov, kar pomeni, da veljajo enaka pravila glede dokazne vrednosti dokazov za policijo, tožilstvo in sodišče. Izjema je, kadar policija preiskuje prijavljeno kaznivo dejanje in zbere lahko samo toliko dokazov, kolikor jih je storilec pustil, drugače pa je, kadar zbira vnaprej določene dokaze z agenti in z metodami tajnega prisluškovanja, sledenja, informatorji ali vrinjenimi agenti. Leta 2004 je Vrhovno sodišče Belgije prvič potrdilo sodbo (zadeva Antigona) kljub nezakonito zbranim dokazom. S tem se je spremenila dotedanja kazenskopravna doktrina o dokazih na tistih področjih, za katere tehnični postopki niso natančno določeni s predpisi. Zakonske določbe o vrednotenju dokaza s pričami so zelo široke. Tu je največji dvom v vrednost in zanesljivost pričanja tajnih policijskih sodelavcev in še posebej anonimnih policijskih prič, saj ima obtoženec po Evropski konvenciji o človekovih pravicah in po sodbah Evropskega sodišča za človekove pravice vedno pravico do neposrednega soočenja in zaslišanja priče v kontradiktornem postopku. Belgija je leta 2002 sprejela poseben zakon o anonimnih pričah, ki je usklajen z odločbami Evropskega sodišča za človekove pravice.) – Dautricourt, C.: Varstvo osebnih podatkov pri izmenjavi informacij med članicami EU (Svet Evrope je leta 2008 po dolgih pogajanjih sprejel dogovor o varstvu osebnih podatkov na področju policijskega in sodnega sodelovanja med državami v kazenskih zadevah. Dokument je posledica širjenja mednarodne organizirane kriminalitete in terorizma, pospešenega razvoja izmenjave informacij in vse tesnejšega policijskega in sodnega sodelovanja med članicami EU (EUROPOL, EUROJUST). Doslej je najbolj napredovala mednarodna izmenjava podatkov o prstnih odtisih, DNK in registracijskih številkah avtomobilov. Vedno bolj napreduje tudi sodelovanje na področju Schengenskega informacijskega sistema (SIS) in Sistema informacij o vizah (SIS), v pripravi pa je projekt dosjeja potnikov v letalskem prometu. Pri zbiranju in uporabi osebnih podatkov je potrebno upoštevati Evropsko konvencijo o človekovih pravicah in temeljnih svoboščinah in Lizbonsko pogodbo o varstvu osebnih podatkov pri institucijah in organih EU.) – De Valkeneer, Sh.: Varnostni pregled voznika avtomobila z vidika pravic in pristojnosti policije (Vrhovno sodišče Belgije je zavrnilo pritožbo voznika osebnega avtomobila zoper odrejen pripor, ki ga je voznik izpodbijal zaradi nezakonite osebne preiskave. S tem je sodišče potrdilo pristojnost policije, da sme zoper kršilca cestnoprometnih predpisov opraviti tudi osebni varnostni pregled brez sodnega naloga, če se voznik sumljivo vede in se čutijo policisti ogroženi. V konkretni zadevi je policija pri osebnem pregledu našla skrito pištolo in odredila pripor, ne da bi opredelila, ali je pripor odrejen po upravnem (prekrškovnem) ali kazenskem pravu. Sodišče je potrdilo domnevo policije, da so se policisti zaradi nenavadnega vedenja voznika čutili ogroženi in so zato imeli pravico opraviti osebni pregled tudi brez sodnega naloga.)

Revue de droit pénal et de criminologie, Bruxelles, leto 2009, št. 7-8:

Boccon-Gibod, D.: Vloga vrhovnega državnega tožilca na vrhovnem pritožbenem kazenskem sodišču Francije (V zadnjih letih se je vloga vrhovnega državnega tožilca pri delu vrhovnega kazenskega sodišča nenehno spreminjala pod vplivom številnih kritik, k temu pa so pripomogle tudi sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice. Po prej veljavni praksi je vrhovni državni tožilec opravljal neformalni nadzor nad delom vrhovnega sodišča, bil vnaprej seznanjen z njegovimi sklepi, sodeloval je celo pri njihovem oblikovanju in sprejemanju. To pa je pomenilo kršenje neodvisnosti sodišča in vmešavanje v sodno funkcijo. Evropsko sodišče za človekove pravice je leta 1970 opozorilo Francijo, da taka praksa ni sprejemljiva. Francijo je zaradi navedene prakse tudi obsodilo in odtlej vrhovni državni tožilec ni več navzoč na neformalnih sejah vrhovnega sodišča. Vrhovno sodišče sedaj zaprosi vrhovnega državnega tožilca za mnenje samo v pravno zapletenih zadevah, v katerih je lahko prizadet tudi javni interes.) – Vandermeersch, O.: Vloga javnega tožilca v pritožbenem postopku v kazenskih zadevah (Naloga pritožbenega sodišča je preverjati zakonitosti odločb nižjih sodišč. S tem se najbolj zagotavlja pravni red v državi in enakost državljanov pred zakonom. Ker mora državni tožilec sodelovati v kazenski zadevi na prvostopnem sodišču, ima določene pristojnosti tudi pri delu pritožbenega sodišča, vendar v tem postopku ni stranka in ne sme sodelovati pri formalnem odločanju o pritožbi na seji pritožbenega senata. Tožilec s svojim mnenjem ne sme podpirati nobene od vpletenih strani, lahko pa prispeva k pravičnejši rešitvi zadeve.) – Masselot, M.: Prispevek Oddelka Mednarodnega kazenskega sodišča v Bosni in Hercegovini k nezastaranju vojnih zločinov na ozemlju bivše Jugoslavije (*Ad hoc* ustanovljen specializirani oddelek Mednarodnega kazenskega sodišča ZN za bivšo Jugoslavijo v Sarajevu deluje po 11. členu pravil, ki jih je sprejel Varnostni svet ZN leta 2003. Oddelek deluje v okviru rednega sodnega sistema Bosne in Hercegovine in je specializiran samo za kazniva dejanja vojnih zločinov po mednarodnem kazenskem pravu. Odkar je pričel leta 2004 delovati omenjeni oddelek v Sarajevu, sodi Mednarodno kazensko sodišče za bivšo Jugoslavijo samo še najhujše zločince, ostale pa ta oddelek.) – Quiron, B.: Spoštovanje avtonomije in odgovornosti obsojencev v novem kanadskem pravu o izvrševanju kazni zapora (V zadnjih letih se je močno spremenil sistem izvrševanja zaporne kazni v korist pravic obsojencev. Nameni zaporne kazni ostajajo sicer nespremenjeni (javno maščevanje, utrjevanje norm in vrednot, ohranjanje reda, onesposobitev nevarnih posameznikov, normalizacija vedenja), vendar se spreminjajo metode za doseganje odgovornosti obsojenca in utrjevanje samonadzora vedenja. "Nova penologija" zato pomeni nov management na področju obvladovanja človekovega kriminalnega vedenja v

neoliberalni demokratični družbi. Obsojenec se zdaj prosvoljno odloča za sodelovanje v programu obravnavanja. Obsojenec sodeluje v rehabilitaciji in jo aktivno izvaja z uporabo kognitivnih vedenjskih modelov. Kanadski korekcijski sistem skuša preseči formulo "nič ne deluje" z iskanjem novih kliničnih modelov za povezavo vzročnosti kriminalnega vedenja z modeli odpravljanja nezaželenega vedenja.)

Revue de droit pénal et de criminologie, Bruxelles, leto 2009, št. 11:

Beernaert, M.-A.: Sodelovanje zagovornika na prvem zaslišanju na policiji (Evropsko sodišče za človekove pravice je leta 2008 sprejelo odločbo (Salduz v. Turčija), zaradi katere je Belgija spremenila kazenski postopek tako, da ima osumljenec pravico do zagovornika že ob prvem zaslišanju na policiji, zato odslej priznanje, dano na policiji, ne more biti več osnova za obsodbo. Čeprav je odločitev sodišča na prvi pogled revolucionarna, je to sodišče podobno odločitev sprejelo že leta 1993, ko je (Imbroscia c. Švica) odločilo, naj se uporabljajo določbe Evropske konvencije o človekovih pravicah glede »enakopravnosti orožij« v kazenskem postopku že v predhodnem (policijskem) postopku in ne šele na glavni obravnavi. Podobno je Evropsko sodišče za človekove pravice odločilo leta 1996 (Murray c. Velika Britanija). Tako je danes dokončno sprejeto pravilo, da ima osumljenec pravico do zagovornika že na prvem zaslišanju na policiji, ima pa tudi pravico, da dano priznanje na policiji kasneje v postopku prekliče. Kljub taki načelni odločitvi, pa se osumljencu ta pravica lahko odvzame v »izjemnih okoliščinah«. Pravica do zagovornika pomeni po enem stališču, da ima osumljenec le pravico »posvetovati se po telefonu«, po drugem stališču pa mora biti zagovornik osebno navzoč pri zaslišanju na policiji »od začetka do konca«. Pravico do zagovornika ima osumljenec samo »med zaslišanjem«, ne pa pri odreditvi policijskega pridržanja ali pripora.) – Kettels, A.: Ali pomoč zagovornika že od aretacije naprej povečuje akuzatornost kazenskega postopka? (Danes ni dvoma, da lahko zagovornik pomaga obtožencu na glavni obravnavi, manj očitno pa je, kako mu lahko pomaga že na prvem zaslišanju na policiji. Vendar morajo vse članice EU spoštovati odločbe Evropskega sodišča za človekove pravice, lahko pa po svoje urejajo pravice osumljenca. Belgija razvija na tem področju svojo prakso in meni, da so vedno dovoljene izjeme glede navzočnosti zagovornika, če se s tem bistveno ne zmanjša možnost za obrambo osumljenca oziroma obtoženca.) – Michel, N: Pomen časa v zaporu: dojemanje obsojencev in delavcev (Vsakemu človeku objektivno enak čas preteče drugače in zapušča različne sledi. Zaporniku je »dan enak dnevu«, saj je vse življenje načrtovano in nadzorovano. V zaporu najpočasneje teče čas paznikom, najhitreje pa socialnim delavcem in vzgojiteljem, ki ob praznikih in med

dupustom pogrešajo delo. Medtem ko obsojenci »sanjajo« o prostosti, pa se delavcem zdi, »da so za večno obsojeni na zapor«. Zaključek raziskave je, da je čas za vse, ki ga preživljajo v zaporu, »trpljenje in si takega časa nihče ne želi.«) – Vamndermeersch, D., Goethals, E.: Evropski zaporni nalog z vidika dvojne inkriminacije (Belgijsko sodišče je izvršilo evropski zaporni nalog, ki ga je izdalo nizozemsko sodišče zaradi kaznivih dejanj naklepnega uboja in hudih telesnih poškodb. Pripornik je vložil ugovor, da sodišče ni preverilo ali so podani vsi pogoji glede dvojne inkriminacije. Vendar po pojem »uboja« vsebuje tudi pojem »naklepa« oziroma »malomarnosti«, ne da bi bilo to potrebno posebej dokazovati pred izvršitvijo zapornega naloga druge države. Več težav pri preverjanju dvojne inkriminacije nastane, kadar gre za več kaznivih dejanj, ki so lahko v idealnem steku. Tedaj mora sodišče preveriti za vsako kaznivo dejanje, ali so izpolnjeni pogoji za izvršitev zapornega naloga.)

Revue internationale de criminologie et de police technique et scientifique, Genève, leto 2009, št. 3:

Tournier, P. U.: Nadzor nad osebami, ki jim je odvzeta prostost v Franciji (V skladu s Fakultativnim protokolom h Konvenciji ZN o preprečevanju mučenja in drugih surovih in nečloveških kazni iz leta 2002 in določbami Evropskih zaporovskih pravil iz leta 2006 je Francija leta 2007 imenovala posebnega generalnega nadzornika vseh prostorov, v katerih se zadržujejo osebe, ki jim je odvzeta prostost. Po prvih izračunih je v Franciji letno odvzeta prostost za krajši ali daljši čas 626.000 osebam v priporih, zaporih in različnih zavodih za mladoletnike, 74.000 oseb je hospitaliziranih proti svoji volji v psihiatričnih bolnišnicah, 35.000 oseb preživi krajši čas v različnih pridržanjih. Svet Evrope zbira in objavlja statistiko oseb v priporih in zaporih, zato naj bi podobno statistiko uvedel tudi o drugih osebah, ki jim je odvzeta prostost.) – Moret, A.: Kazen zapora za mladoletnike po švicarskem kazenskem pravu (Do leta 2007 so se kantoni sami dogovarjali o skupnih ustanovah za mladoletnike, leta 2007 pa je zvezna vlada izdala zakon o pogojih, ki jih morajo izpolnjevati pripori, zapori in (pre)vzgojni zavodi za mladoletnike. Razlog za izdajo zakona je bil, da sedanje zmogljivosti ne zadostujejo potrebam. Vendar se strokovnjaki bojijo, da bo novogradnja zaporov in povečanje zmogljivosti prispevalo k večji uporabi zaporne kazni. Sedaj je v Švici v zaporih 93 postelj za mladoletnike, glede na število izrečenih kazni in njihovo povprečno višino ter ob strogem ločevanju mladoletnikov od polnoletnih obsojencev pa jih potrebujejo 49. Avtor se sprašuje, ali je sploh potrebno graditi nove zapore za mladoletnike?) – Lemieux, F.: Mednarodno policijsko sodelovanje na področju zatiranja trgovine z drogami (Mednarodno policijsko sodelovanje ovirajo številni dejavniki, kot npr. ohranja-

nje lastne državne pristojnosti, želja po zadrževanju določenih informacij, tekmovalnost med policijami in dejstvo, da sodelovanje pogosto sploh ni prostovoljno. Ne glede na težave je mednarodno policijsko sodelovanje v boju z drogami najbolj razvito in najbolj uspešno prek INTERPOL-a in EUROPOL-a, v ZDA pa celoten boj z drogami vodi Urad za boj z drogami. K uspešnemu sodelovanju prispevata tudi Schengenski sistem informacij (SIS) in Informacijski sistem EUROPOL-a (The Europol Computer System – TECS). Medtem ko je v Evropi že natančno urejena izmenjava informacij, poteka na ameriški celini izmenjava le med ZDA, Kanado in Mehiko, ni pa še enotnega (obveznega) sodelovanja.)

Revue pénitentiaire et de droit pénal, Paris, leto 2009, št. 1:

Conte, Ph.: Sodelovanje žrtve v kazenskem postopku (Tudi v Franciji poteka dolgoletna razprava o vlogi žrtve v kazenskem postopku. V državah delujejo številna civilna združenja za varstvo žrtev, ki pogosto potencirajo trpljenje žrtev. Najdejo pa se tudi »lažne žrtve«, ki izkoriščajo sistem v pridobitne namene ali ovirajo kazenski postopek z lažnim pričanjem. Nedvomno ima žrtev pomembno vlogo v civilnem odškodninskem postopku, v katerem se ji odmeri pravična odškodnina, manj razumljiva in utemeljena pa je njena vloga v kazenskem postopku pri odločanju o kazni storilcu kaznivega dejanja. Z operativnega stališča je žrtev v kazenskem postopku pomembna samo toliko, kolikor je prispevala k nastanku kaznivega dejanja. Danes žrtev lahko popolnoma zadovolji svoje interese v civilnem restorativnem postopku in ni potrebno njeno sodelovanje v kazenskem postopku, saj bodo le tako ostale »čiste« vloge storilca in žrtve, sedanje mešanje njunih vlog pa škoduje kazenskemu in civilnemu pravosodju.) – Pradel, J.: Spremembe francoskega kazenskega postopka po poročilu Léger leta 2009 (Večina strokovnjakov se strinja, da se v zadnjih letih (pre)hitro spreminja kazenski postopek, tako zaradi naraščajoče nevarnosti (mednarodne) kriminalitete, zlasti terorizma, pa tudi zaradi sodb Evropskega sodišča za človekove pravice. Največ kritike doživlja postopek preiskave, ker je predolg in ker niso natančno določene vloge sodelujočih strank. Posebna komisija je izdelala predloge za spremembo kazenskega postopka, pri tem je novost zamisel o odpravi preiskovalnega sodnika, ki je doslej usmerjal in vodil preiskavo. Njegova vloga naj bi se skrčila samo na nadzorovanje formalnih izvedenskih mnenj in na nadzor nad utemeljenostjo odrejenega pripora.) – Tinek, M.: Vloga sodnika in uprave za izvrševanje kazenskih sankcij med izvrševanjem zaporne kazni v Franciji (V Franciji si pristojnost za izvrševanje zaporne kazni delita sodna in upravno–izvršilna oblast. Ta delitev pristojnosti je posledica dolgega razvoja, prakse in spreminjanja zakonodaje. Sodnik za izvrševanje kazni se šteje kot podaljšek represivnega pravo-

sodja tudi med izvrševanjem kazni, saj je naravna povezava med kaznivim dejanjem, obsodbo ter izvršitvijo izrečene kazni.) – Puy-Montbrun, B.: Razlaga kanonskega kazenskega zakona (Avtor poudarja, da kanonski kazenski zakon velja za vse, ki so z birmo vstopili v katoliško cerkev. Verniki kot del hierarhične cerkvene organizacije brez določene domovine in države so dolžni spoštovati Kristusov nauk, zato kanonski kazenski zakon določa sankcije za kršitev 84 kanonov – zapovedi in prepovedi. Po namenu in vsebini se sankcije delijo na opomin, izključitev, prepoved in suspenz, lahko so časovno omejene ali dosmrtne.) – Ménabé, C.: Kritika francoskega zakona o najnižji zaporni kazni za povratnike (V zgodovini se je spreminjala strogost kazni, menjavala so se obdobja represije in permisivnosti. Kazenski zakon je leta 2007 določil najnižje zaporne kazni za povratnike. Že takoj, ko je komisija za zakonodajo predlagala bolj represivno obravnavanje povratnikov, so strokovnjaki trdili, da za to ni nobene potrebe. Danes, po enoinpolletni veljavi zakona o strožjem kaznovanju povratnikov je očitno, da sodniki niso podlegli represivni usmeritvi, število zapornikov ni poraslo, sodniki ne izrekajo najnižjih predvidenih kazni za povratnike. Še najmanjši pa je učinek strožjih kazni za povratnike na zmanjšanje kriminalitete, kar se sklada s tujimi ugotovitvami, da med strogostjo kazni in stopnjo kriminalitete ni (nobene) povezave.) – Danti-Juan, M.: Kazenska odgovornost za nečloveške razmere v zaporu (Francosko pritožbeno kazensko sodišče je leta 2009 sprejelo zelo pomembno sodbo po kazenskem zakonu, »da se kaznuje z zaporom do petih let in denarno kaznijo 150.000 evrov tisti, ki ranljivo in odvisno osebo nastani v nečloveške prostore, ki so nezdržljivi s človekovim dostojanstvom.«. V praksi se kot ranljive in odvisne osebe štejejo obsojenci oz. osebe, ki jim je odvzeta prostost. Sodišče je odločilo, da so nečloveške razmere, v katerih je preveč obsojencev v enem prostoru, kar škoduje telesnemu in duševnemu zdravju in onemogoča normalne življenjske aktivnosti teh oseb. Sodišče je obsodilo državo, da mora plačati obsojencu odškodnino 3.000 evrov za trpljenje, ker je bil štiri leta skupaj z dvema obsojencema nastanjen v sobi velikosti 10,30 m², brez zračenja, v slabih higienskih pogojih in brez vsake zasebnosti.) – Gouttenoire, A.: Reforma francoskega kazenskega prava za mladoletnike (Pri obravnavanju mladoletnih prestopnikov Francija še vedno uporablja odredbo iz leta 1945 s številnimi spremembami in dopolnitvami. Leta 2008 pa je komisija Varinard predlagala poseben kazenski zakon za mladoletnike, ki bi bil usklajen z mednarodnimi in evropskimi usmeritvami na tem področju. Zakon naj bi upošteval načelo poudarjene odgovornosti mladoletnikov za njihovo družbeno nevarno vedenje, namen »kaznovanja« pa naj bi bila pomoč in prevzgoja mladoletnikov. Med predlogi največ kritike doživlja predlog o znižanju kazenske odgovornosti otrok in mladoletnikov s sedanjih 13 na 12 let. Vendar po avtorjevem mnenju ta kritika ni upravičena, saj Konvencija ZN o otrokovih pravicah ne priporoča najnižje starostne meje

za kazensko odgovornost in tudi Evropsko sodišče za človekove pravice je leta 1999 odločilo, da v Evropi ni splošnega sporazuma o najnižji starosti za kazensko odgovornost otrok.) – Darbéda, P.: Razvoj poklica paznika v Franciji (Vse reforme in novosti na področju izvrševanja zaporne kazni so usmerjene samo na obsojence, le redko se kdo spomni na paznike, ki opravljajo delo v slabih in nečloveških pogojih. Šele zadnja leta je slišati zahteve paznikov za izboljšanje njihovega položaja. V letih 2008 in 2009 so doživljali zapor in pazniki kritiko zaradi nasilja nad obsojenci ter povečanega števila samomorov med obsojenci. Leta 2009 je bil sklenjen sporazum med ministrom za pravosodje in sindikatom paznikov, ki predvideva povečanje števila paznikov v zaporih ponoči in ob praznikih, zmanjšanje števila obveznih nadur in njihovo ustrezno plačilo. Na izboljšanje položaja paznikov naj bi vplivala tudi Evropska zaporska pravila iz leta 2006.) – Semerano, P.: Uporaba alternativ za zaporno kazen v Italiji (V zadnjih letih je Italija večkrat dopolnjevala zakonodajo o izvrševanju kazni zapora z uvajanjem novih alternativ za zaporno kazen. V Italiji vse odločitve glede alternativnega izvrševanja zaporne kazni sprejema sodnik za izvrševanje kazni, kar pomeni podaljšanje pristojnosti sodne veje oblasti tudi na izvrševanje zaporne kazni. Po zakonu odločata o alternativah zaporni kazni nadzorno sodišče oziroma nadzorni sodnik, ki lahko spremeni zaporno kazen v hišni zapor, v oddajo v polodprti zavod, odloča o pogojnem odpustu, odredi nadzor organa socialnega varstva, strožji režim prestajanja kazni ali varnostni ukrep z odvzemom prostosti. Bistvo alternative je individualizacija kazni z upoštevanjem osebnosti in okoliščin na strani obsojenca. Po novi zakonodaji je pogojni odpust pravica vseh obsojencev ne glede na kaznivo dejanje in višino kazni, zato se vsakemu obsojencu avtomatično skrajša izrečena kazen za 45 dni za vsakih 6 mesecev prestane kazni, če je v tem času obsojenec pokazal »dobro vedenje« in sodeloval pri lastni »prevzgoji«.)

Pripravi Franc Brinc

Kriminologisches Journal, Weinheim, leto 2009, št. 4:

Connix, A.: O privatizaciji izvrševanja kazenskih sankcij - razmislek o mejah in o dojemanju države v švicarski perspektivi (Avtorica analizira učinke in meje privatizacije švicarskega sistema izvrševanja kazenskih sankcij. Predmet preučevanja so zlasti tiste ustanove, ki izvajajo dejavnost izvrševanja kazenskih sankcij zaradi pridobivanja dobička. Avtorica analizira tako ustavnopravne kot tudi kriminalitetno-politične meje delegiranja izvrševanja kazenskih sankcij v zasebni sektor. Njeno ustavnopravno kritiko vodi misel, da dolžnost države varovati temeljne pravice v "privatnem" iz-

vrševanju sankcij ni nič manjša. Kriminalitetno-politična kritika pa se opira na model ZDA in rast zaporniške populacije v ZDA. Poudarja, da je prav ta pojav izraz politike izvrševanja kazenskih sankcij in s tem tudi odločitve za privatizacijo te dejavnosti.) - Töpfer, E.: Video-nadzorovanje v službi preprečevanja kriminalitete? (Avtor analizira (ne)uspešnost uporabe videonadzornih sistemov in njihov prispevek k preprečevanju kriminalitete. Analize kažejo, da je njihov uspeh pičel, zaradi česar se avtor sprašuje, ali je mogoče zato tovrstnim tehnikam nadzorovanja pripisovati zgolj simbolni pomen. Končnega odgovora sicer ne ponudi, zavzema pa se za nadaljnje preučevanje tovrstnih tehnik nadzorovanja. Pri tem poudarja, da te krepijo možnosti represivnega ukrepanja zaradi sposobnosti trajne hrambe velikih količin informacij in zaradi možnosti povezovanja v t.i. mreže nadzora. Učinek video-nadzorovanja se torej pokaže, če ga analiziramo kot del celote preiskovalnih in preprečevalnih metod policijskega dela.)

Monatsschrift für Kriminologie und Strafrechtsreform, Köln, leto 2009, št. 5:

Hirtenlehner, H.; Meško, G.; Vošnjak, L.: Problematično razmerje med viktimizacijo in strahom pred kriminaliteto (Avtorji opisujejo ugotovitve empirične raziskave kognitivnih teorij strahu pred kriminaliteto. Slednje namreč vodijo v nasprotujoče si sklepe o razmerju med osebno viktimizacijo in strahom pred kriminaliteto. Izsledki kažejo, da bi veljalo razmisliti o temeljnih predpostavkah teorije psihološkega onemogočanja.)

European Journal of Crime, Criminal Law and Criminal Justice, The Hague, leto 2009, št. 4:

Montana, R.: Paradigme sodne kontrole ter koordinacija javnih tožilcev in policije: italijanski primer v primerjalno-pravni perspektivi (Avtor preučuje razmerja med javnim tožilcem in policijo, še posebej pooblastila javnega tožilca za usmerjanje policijske preiskave. Članek temelji na empirični raziskavi, ki je bila izvedena leta 2006. V prvem delu avtor podaja zgodovinski pogled na razmerja med policijo in tožilci v italijanskem sistemu ter teoretične parametre ureditve razmerij med omenjenima akterjema preiskave. Drugi del je namenjen analizi in razpravi ob empiričnih izsledkih raziskave. Avtor zaznava precejšnjo raznolikost prakse in intenzivnosti tožilčevega usmerjanja preiskave - kar pa še ne pomeni, da je preiskava s pretežno pasivnim tožilcem zgolj zato neučinkovita.) - Gottschalk, P.: Dejavniki kaznovanja policijske kriminalitete (Članek predstavlja izsledke empirične raziskave, ki je bila izvedena na Norveškem z analizo 57 sodnih spisov v primerih t.i. policijske kriminalitete. Slednjo avtor oprede-

ljuje kot kazniva dejanja, ki jih policisti izvršijo pri delu. Cilj raziskave je ugotoviti, kateri dejavniki pomembno vplivajo k višjim izrečenim kaznim. Ugotavlja dva taka dejavnika. Prvič, k višini kazni pomembno (pozitivno) prispeva vir ovadbe, kadar je ta iz policijskih vrst. In drugič, kazni so pomembno višje, če policista pri kaznivem dejanju vodijo zasebni (in ne poklicni) interesi oziroma koristi.)

Primož Gorkič

Criminal Justice and Behaviour, Beverly Hills, leto 2009, št. 12 (tematska številka: Državna varnost)

Weisburd, D.: Izraelski model delovanja policije zoper terorizem: cilji, strategije in odprta vprašanja (Obstaja kar nekaj modelov boja proti terorizmu in ohranjanja državne varnosti. Članek povzema izraelski model boja proti terorizmu, predstavlja pa tudi začetni opis treh širših nalog izraelske policije: prva je zgodnje preprečevanje, prepoved in obravnavanje razlogov za teroristični napad; druga naloga je odzivanje, ko je teroristični napad napovedan in tretja - odzivanje, ko do napada pride. Te naloge so oblikovali v okviru cilja, da bi Izraelcem omogočili normalno življenje kljub nenehnim grožnjam terorističnih napadov. Avtorjem kot kritičnim opazovalcem se postavljajo mnoga vprašanja, kot so koristi in nevarnosti tega modela v boju proti terorizmu.)

Criminal Justice and Behaviour, Beverly Hills, leto 2010, št. 1:

Pimplot Kubiak, S.: Preverjanje veljavnosti K6 (K6 in K10 sta merili za stopnjo depresije) pri zaznavanju globoke depresije in posttravmatske stresne motnje med zapornicami (Kljub razširjenosti duševnih bolezni v zaporu pogosto nimajo ustreznega metodološkega pristopa za ugotavljanje depresije in travmatskih motenj zapornic. Avtorji ocenjujejo veljavnost K6 pri razpoznavanju depresije in posttravmatskih stresnih motenj med 515 zapornicami. Pokazalo se je, da 37% zapornic trpi za hudimi duševnimi obolenji, med katerimi je najbolj pogosta depresija in posttravmatska stresna motnja.) – Smith, H.P.: Samopoškodovanje zapornikov (Študija preučuje soodvisnost demografskih, zdravstvenih in drugih dejavnikov vpliva na deviantnost in njihovo povezavo s samopoškodovanjem. Poročila o primerih samopoškodovanja v zaporih v South Carolini so zbirali v obdobju 30 mesecev, zajemajo pa 189 posameznikov, pri katerih je bila ugotovljena motnja samopoškodovanja. Ugotovljeno je bilo, da je samo-

poškodovanje povezano s čezmerno uporabo zdravil, ki se uporabljajo za zdravljenje močnejših duševnih motenj in s prostorsko omejitvijo zapornikov. Pokazalo se je, da za vsako dodatno leto v teh ustanovah poraste samopoškodovanje pri zaporniku za 25 %.)

Criminal Justice and Behaviour, Beverly Hills, leto 2010, št. 2:

McReynolds, L. S. in drugi: Vpliv psihiatričnih motenj na mladoletniško povratništvo (Pisci analizirajo podatke 791 teksaških fantov in 200 deklet, pridobljene s pomočjo intervjujev ob njihovem formalnem vstopu v proces pogojnega izpusta. S preučevanjem demografskih podatkov ter informacij v zvezi s povratništvom v roku 12 mesecev avtorji ugotavljajo statistično pomembne korelacije med eksternalizacijskimi motnjami ter povečanim tveganjem za povratništvo pri obeh spolih, medtem ko ne zaznavajo tovrstne korelacije v primeru anksioznih motenj. Pri dekletih je ugotovljena štirikrat večja verjetnost povratništva ob zlorabi psihoaktivnih substanc in afektivnih motenj. Na drugi strani so te okoliščine pri povratništvu dečkov pomembne v polovici manj primerov. Pisci sklepno poudarjajo pomen diagnosticiranja psihičnega stanja prestopnikov, da bi pripravili čim učinkovitejše programe odvratanja od kazenskega pregona.) – Griffin, M. L. in drugi: Vključenost, stres, zadovoljstvo in organizacijska predanost delovnemu mestu ter izgorevanje korekcijskih delavcev (V obdobju rastočih stroškov, krčenja proračunov in pomanjkanja kadrov postaja pozitivno delovno vzdušje tudi med uslužbenci v kazenskih zavodih vse pomembnejše. Vedno več psiholoških študij opozarja na t. i. sindrom izgorevanja (pre)zaposlenih, tj. na negativni psihosomatski odziv, ki je škodljiv tako za posameznika kakor za organizacijo. Tak odziv je posledica depersonalizacije, čustvene »izstradanosti« ter pomanjkanja motivacije za delo. Pričujoča raziskava je preučevala 220 uslužbencev zasebnega zapore najvišje stopnje varnosti ameriškega srednjega zahoda in prinaša zaključke o obratnosorazmerni povezavi med zadovoljstvom s službo ter emocionalnimi motnjami, razosebljenjem in nezadostno motivacijo, obratna slika pa je ugotovljena v primeru doživljanja stresa na delovnem mestu. Vtis vključenosti v delovni proces pozitivno korelira s prijetnejšim čustvenim vrednotenjem službenega okolja.)

European Journal of Criminology, London, leto 2010, št. 1:

Simeunovic-Pativ, B.: Varovanje in pomoč žrtvam trgovine z belim blagom v Srbiji (Ustanovitev Agencije za uskla-

jevanje zaščite žrtev trgovine z ljudmi v letu 2003 v Srbiji in ostalih oblik pomoči žrtvam, je zelo pomemben korak naprej. Opaziti je pomemben napredek v zaščiti žrtev/prič v kazenskih postopkih. Kakorkoli, kljub spoštljivim rezultatom in prizadevanjem s strani različnih agencij in organizacij, so nadaljnja prizadevanja in pomoč v sistemu varovanja žrtev še vedno potrebna, predvsem v razvijanju pomoči in zaščite otrok.) – Viuhko, M.: Trgovanje z ljudmi zaradi spolnega izkoriščanja in organiziranega trženja spolnega izkoriščanja na Finskem (Finsko-švedsko- estonska študija, ki je bila končana v letu 2008, analizira povezave med trgovino z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja in organiziranega kriminala. Članek opisuje spolno izkoriščanje oz. prostitucijo in njeno organizirano trženje na Finskem v 21. stoletju. Finska velja za destinacijo za tuje ženske, predvsem iz vzhodnih in južnih držav, ki jih organizirane kriminalne združbe izrabljajo za prostitucijo. Članek se osredotoča tudi na storilce, njihov modus operandi in strukturo kriminalne organizacije.)

Pripravila Barbara Bizilj

Crime, Law and Social Change, Dordrecht, leto 2009 (letn.55), št. 5:

Zhong, L.Y.; Grabosky, P.N.: Pluralizacija policijskega nadzora in vzpon zasebnega „policijskega“ nadzora na Kitajskem (Avtorja v svojem prispevku na kratko predstavita spremembe v družbeni strukturi, ki so jih povzročile kitajske gospodarske reforme in se pri tem osredotočita na policijski oziroma širši družbeni nadzor ter na vzpon zasebnih varnostnih storitev oziroma institucij. Predstavitvi javnega sistema policijskega nadzora sledi analiza zasebnih ponudnikov varnostnih storitev in opis prehoda iz primarno javnega sistema policijskega nadzora v integrirani javno/zasebni sistem policijskega nadzora.) - Soudijn, M.R.J.; Kleemans, E.R.: Kitajski organizirani kriminal v situacijskem kontekstu: primerjava tihotapljenja ljudi in tihotapljenja sintetičnih drog (Avtorja v prispevku dopolnjujeta etnično koncepcijo organiziranega kriminala s socialnimi mrežami in situacijskim kontekstom. Analiza gradi na primerjavi organiziranih kriminalnih skupin, ki se ukvarjajo s tihotapljenjem ljud, in skupin, ki tihotapljajo sintetične droge (oziroma sestavine zanje). Konkretno primere, na podlagi katerih je narejena primerjava, črpata iz podatkov nizozemskih oblasti o transnacionalni kriminalni dejavnosti kitajskih državljanov na Nizozemskem ter zaključita, da čeprav je etničnost najbolj pogosto merilo klasifikacije organiziranih kriminalnih skupin, to ne pomeni, da je najbolj verodostojen (oziroma koristen) kriterij.) - Antonopoulos, G. A.: „Nam grozi invazija?\": dokazi o zaroti tujcev na treh črnih/nezakonitih trgih v Grčiji (Prispevek obravnava orga-

nizirano kriminaliteto na grških črnih trgih tihotapljenja ljudi, cigaret in ukradenih avtomobilov oziroma avtomobilskih delov v povezavi s pritokom velikega števila imigrantov v Grčijo v začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja. Navedena tema je po besedah avtorja v grški politični in akademski sferi „vroči krompir“, pri čemer je dosedanja diskurz pripeljal do konstrukcije „organiziranega kriminalnega Drugega“ v družbeni zavesti. Avtor v svoji analizi konceptu etničnosti postavi nasproti koncept mreže akcijsko orientiranih posameznikov, ki največkrat delujejo v lastno korist in improvizirano, brez zakulisne organizacije oziroma transnacionalne avtoritete, ki bi vodila „zaroto“. Ob tem izpostavi tudi veliko vlogo pripadnikov grške narodnosti na obravnavanih črnih trgih, s čimer dodatno ruši družbeno predstavo o „kriminalnem Drugem.“) - Matusitz, J.; Repass, M.: Tolpe v Nigeriji: posodobljen pogled (Kratki predstavitvi splošnih kulturnih in zgodovinskih dejstev o Nigeriji sledi analiza formiranja in delovanja tolpe v Nigeriji, tudi s primerjalnega vidika. Teoretična osnova prispevka je teorija socialne identitete, kar je posebej razvidno pri analizi formiranja in delovanja tolpe Yan Daba. Slednja črpa svojo identiteto med drugim tudi iz pripadnosti določeni verski skupnosti.) - De Wree E. in drugi: Alternativne sankcije za zasvojenje z drogami: brezplodni napor ali čudežna rešitev? (Prispevek analizira učinkovitost uporabe alternativnih sankcij pri zasvojenjih z drogami v Belgiji. Jedro analize tvori vzorec obnašanja in povratništva 565 obsojencev, ki so bili obsojeni za kazniva dejanja v povezavi z odvisnostjo od drog in so jim bile izrečene alternativne kazenske sankcije. Kljub dokaj visoki stopnji povratništva avtorji ocenjujejo, da je vpliv alternativnih sankcij na povratništvo v pretežni meri dober. Preiskovanci zaužijejo manj drog oziroma jih uporabljajo na manj problematičen način, imajo večjo podporo družine/prijateljev in manj prostega časa. Kot zaključijo avtorji, je alternativna kazenska sankcija lahko iskrica, ki sproži pomembne spremembe v življenju odvisnika).

European Journal on Criminal Policy and Research, Dordrecht, leto 2009 (letn. 15), št. 4:

Številka je zastavljena tematsko in vsebuje prispevke, ki so izsledki projekta z naslovom „Poenotenje metodologije za ocenjevanje stroškov kriminalitete“ (www.mmecc.org), izvedenega v okviru šestega okvirnega programa ES.

Moolenaar, D.E.G.: Modeliranje stroškov kazenskega pravosodja glede na tip kaznivega dejanja: nizozemske izkušnje (Če obstaja med dvema različnima in preizkušnima kriminalitetnima politikama glede določenega kaznivega dejanja možnost izbire, potem so odločilni dejavnik izbire stroški. Avtorica v svojem prispevku predstavi prednosti in slabosti dveh temeljnih pristopov k ocenjevanju stroškov kazenskega

pravosodja glede na tip kaznivega dejanja, in sicer t.i. „break-down“ pristopa (razčlenitev agregiranega proračuna na manjše dele) ter „bottom-up“ pristopa (zmnožek stroškov določene aktivnosti organa kazenskega pravosodja s številom zabeleženih kaznivih dejanj posameznega tipa), pri čemer sta oba navedena pristopa predstavljena v dveh različnih variantah in konkretizirana z upoštevanjem podatkov o stroških kazenskega pravosodja na Nizozemskem.) - Czabanski, J.: Izvedljivost ocenjevanja stroškov kriminalitete v vzhodni Evropi – primer Poljske (Avtor uporabi predlagano metodologijo oziroma model iz projekta na primeru Poljske. Predstavi nekaj ključnih metodoloških ovir in rešitev, med drugim tudi, kako oceniti strošek izgube človeškega življenja. Izbrana metoda pripelje do ugotovitve, da stroški kriminalitete na Poljskem znašajo približno 5,1 % poljskega BDP, kar je, kljub temu, da so bile narejene nekatere zelo špekulativne ocene pri manjkajočih/nenatančnih podatkih, primerljivo z ostalimi državami, ki so izvedle podobno analizo.) - Ortiz de Urbina, I.; Ogus, A.: Definicije kaznivih dejanj pri ocenjevanju stroškov kriminalitete (Pri ocenjevanju stroškov kriminalitete, posebej z vidika mednarodnih primerjalnih študij, so definicije posameznih kaznivih dejanj precej bolj problematične kot pri oceni stroškov kriminalitete v okviru posamezne države. Avtorja razčlenita problem definicij kriminalitete oziroma njene konkretne pojave, opozorita na možnost zavajajočih zaključkov ob primerjavi podatkov o stroških kriminalitete iz dveh ali več držav in predstavita možnosti za zmanjšanje tega problema.) - Zedlewski, E.W.: Merjenje stroškov in koristi pri ocenjevanju kazenskega pravosodja: si upamo? (Poleg učinkovitosti določenega programa za preprečevanje kriminalitete na nekem področju je ključni element pri odločitvi o uporabi njegov strošek, saj so ustvarjalci kriminalitetne politike proračunsko omejeni. Avtor v tem kontekstu predstavi nekaj kritičnih točk pri uporabi analize stroškov in koristi predvsem na področju ukrepov za preprečevanje kriminalitete v zasebni sferi, pri preprečevanju mladotletniške kriminalitete, pri načrtovanju policijskih intervencij ter pri programih, namenjenih reintegraciji obsojencev. Ob navedenem avtor predlaga tudi nekaj konkretnih vprašanj in napotkov pred začetkom stroškovne analize in ugotavlja nekaj resnih težav v zvezi s to analizo.) - Bowels, R. in drugi: Odločitve pri poročanju o kaznivih dejanjih in stroški kaznivih dejanj (Prispevek predstavi racionalni model poročanja o kaznivih dejanjih, ki temelji na ekonomski analizi koristi in stroškov, in sicer z vidika žrtve kaznivega dejanja. Prek modela skušajo avtorji ugotoviti in pojasniti, kateri dejavniki vplivajo na odločitev žrtev, ali bodo in kako bodo poročale o kaznivem dejanju ter kakšen vpliv ima njihovo poročanje o kaznivih dejanjih na ocene stroškov kriminalitete.) - Savona, E.U.; Vettori, B.: Ocenjevanje družbenih stroškov organizirane kriminalitete iz primerjalnega zornega kota (Prispevek najprej predstavi izzive raziskovalcev pri ocenjevanju družbenih stroškov kriminalitete, ki jih povzročijo orga-

nizirane kriminalne skupine (definicija, zbiranje podatkov) in poda koristen pregled dosedanjih poskusov oziroma modelov za supranacionalno analizo družbenih stroškov organizirane kriminalitete. V nadaljevanju pa je predstavljena še t.i. IKOC metoda, ki je nastala v okviru šestega okvirnega programa ES. Avtorja menita, da bi oblikovanje enotne metodologije lahko vplivalo na razvoj harmoniziranih postopkov za zbiranje relevantnih in primerljivih podatkov.)

Ciril Keršmanc

Crime & Delinquency, London, leto 2010, št. 1:

Bjerregaard, B.: Članstvo v tolpah in droge – razvozlanje kompleksnega razmerja (Avtorica predstavlja longitudinalno preučevanje vzročnih razmerij med članstvom v tolpah, uporabo drog in trgovino z drogami ter nasiljem. Raziskava o življenju mladih v ZDA je potekala med letoma 1997 in 1999. Predhodne raziskave so poročale o pozitivnih korelacijah, ob čemer pa avtorica opozarja na njihovo parcialno, denimo etnografsko pogojeno naravo. Pričujoč projekt pa upošteva vrsto relevantnih spremenljivk, kar med drugim vodi k zaključku, da je članstvo v tolpah zgolj šibko povezano tako z zlorabo kakor s prodajo drog. Nadaljnja zanimiva ugotovitev kaže, da srečevanje z mamili ni vzročno-posledično povezano z nasilnimi vedenjskimi vzorci.) - Ward, G.; Kupchik, A.: Kaj vodi »probacijske« delavce za mladoletnike? (Pisca analizirata podatke, zbrane na podlagi anketiranja uslužbencev za izvajanje pogojne obsodbe dvanajstih sodišč za mladoletnike ameriških srednjehodnih držav med junijema 1999 in 2000. Namen avtorjev je razbrati njihove profesionalne orientacije med Scilo in Karibdo dveh vsaj navidezno nasprotujočih si ciljev sodobnega mladotletniškega sodstva – kaznovanjem in tretmanom. Raziskava upošteva dejavnike okoliščin na posameznih sodiščih, statusne značilnosti odločevalcev ter (ne)usklajenosti njihovih postopanj s pravnimi, oškodovančevimi in značajskimi vprašanji. Pisca tozadevno ugotavljata najmočnejšo korelacijo med strokovnimi usmeritvami in siceršnjimi (bolj ali manj kaznovalno oz. bolj ali manj rehabilitativnimi) osebnimi prepričanji. V tem kontekstu so bolj kaznovalno naravnani mlajši uslužbenci.) - White, M. D.; Ready, J.: Vpliv elektrošokerja na odpor osumljenca (Medtem ko t. i. elektrošoker med ameriški policijami pridobiva na priljubljenosti, se hkrati zastavljajo vprašanja v zvezi z njegovo uporabo, učinkovitostjo, pa tudi z nevarnostjo. Članek preučuje 375 primerov med letoma 2002 in 2005. Rezultati analize pričajo o nekaterih dejavnikih, ki zmanjšujejo učinkovitost orožja, zlasti osumljenčeva telesna masa, vpliv drog in alkohola, fizično nasilje ter bližina med policistom in osumljencem.) - Sorensen, J.; Cunningham, M. D.: Kaznivo dejanje in nasilje v

zaporu – primerjalna študija morilcev in drugih prestopnikov (Pisca poročata o ugotovitvah floridske študije iz leta 2003, ki je zajela 51.527 zapornikov, vključno z 9.586 obsojenimi za določeno obliko uboja, v ospredje zanimanja pa je postavila povezavo med izgredi in nasiljem v instituciji. Ne glede na zagrešeno kaznivo dejanje število nasilnih manifestacij v zaporu znatno upada, kadar gre za težje oblike nasilja. Sodeč po ugotovitvah raziskave obsojeni morilci niso številčneje vključeni v nasilne izgrede, torej med storjenim kaznivim dejanjem in obnašanjem v zaporu ni statistično pomembna povezava.) – Hoskins Haynes, S.; Ruback, B.; Cusick, G. R.: Pravosodne »delovne skupine« in kaznovanje – učinki podobnosti, bližine in stabilnosti (Avtorji kot delovno skupino razumejo akterje kazenskega postopka, zlasti sodnike in tožilce, pa tudi odvetnike, ki s svojim skupnim delovanjem, navkljub ločenosti procesnih funkcij in deklarirani relativni neodvisnosti, (so)oblikujejo končno odločitev v določeni zadevi. Desetletna študija v Pennsylvaniji je motrila vpliv njihovih sorodnih pogledov, prepričanj in osebnih karakteristik (npr. rasne, spolne, politične, starostne, izobrazbene pripadnosti) oz. fizične bližine njihovih delovnih okolij oz. njihovega skupnega delovanja skozi daljše časovno obdobje na izteke obravnavanih kazenskih zadev. Članek obravnava ugotovljena razmerja med nakazanimi značilnostmi ter nagnjenji k izrekanju zapornih in denarnih kazni oz. alternativnih sankcij.)

Journal of Research in Crime & Delinquency, London, leto 2010, št. 1:

Mazerolle, L.; Wickes, R.; McBroom, J.: Medskupnostne variacije pri nasilju – pomen družbenih vezi in učinkovitost skupnosti v primerjalnem kontekstu (Pisci preučujejo naslovno problematiko z analizo anketiranja 2.859 prebivalcev 82 različnih skupnosti v avstralskem mestu Brisbane v povezavi z uradnimi policijskimi in statističnimi podatki. Zanima jih medčetrtina nasilna viktimiziranost v luči medosebnih odnosov in skupnostnih preventivskih programov. V primerjavi s podobnimi raziskavami v Chicagu in Stockholmu avtorji navkljub strukturnim in kulturnim razlikam med državami opažajo sorodno pomembnost tesnih medosebnih vezi pri preprečevanju nasilne kriminalitete.) – Gibson, C. L. in drugi: »Je vas potrebna?« – preučevanje vplivov skupnosti na samokontrolo otrok (Pisci opozarjajo na slabo raziskano področje vzrokov za posameznikovo nizko samokontrolo, zaradi katere je pogosteje udeležen v antisocialnih in kriminalnih aktivnostih. Nekateri avtorji izpostavljajo vlogo primarnih skrbnikov, drugi razmere skupnosti. Analizirani so podatki različnih čikaških četrti, med njimi se kažejo nekonsistentne variacije v samonadzorovanju. Konsistentne in pomembne korelacije so ugotovljene z motrenjem dejavnikov vpliva starševskih likov.) – McGloin, J. M.; Piquero, A. R.: Razmerje med sorodnostjo

kriminalne mreže in raznolikostjo prestopništva (Vloga kriminalnih družbenih interakcij v zavzema kriminologiji osrednje mesto, v manjši meri pa so raziskane morebitne povezave med »interesno« usmerjenostjo prestopnikov v posameznikovi kriminalni mreži in raznovrstnostjo deviantnih postopanj. Pisca na podlagi analize naključnega filadelfijskega vzorca delinkventov na primeru sorodnosti »kriminalnih interesov« ugotavljata večjo korelacijo s specializiranim prestopništvom skupinskih kaznivih dejanj, pri individualnih deviacijah pa ni pomembne povezave.) – Wiesner, M. in drugi: Zgodovina aretacij mladoletnikov in poklicne usmeritve rizičnih mladih moških (Avtorji predstavljajo oregonsko longitudinalno študijo, ki je preučevala povezave med odklonskim vedenjem mladoletnikov in aretacijami ter njihovim položajem na trgu dela pri 29. oz. 30. letu starosti. Raziskava je izhajala iz hipoteze, da bodo posamezniki, ki so bili večkrat aretirani in so zgodaj začeli s prestopništvom, na trgu delovne sile kotirali slabše. Pisci zaključujejo, da so odvzemi prostosti in duševne težave v mladosti v pozitivni korelaciji s trajanjem nezaposlenosti, odpustitve z delovnega mesta pa v večji meri s slabim inhibicijskim nadzorovanjem v otroštvu in z zlorabo psihoaktivnih snovi. Starost ob začetku kriminalnega obnašanja se ni izkazala za statistično pomembno.) – Lee, M. R.; Thomas, S. A.: Civilna družba, spremembe prebivalstva in nasilna kriminaliteta v ruralnih skupnostih (Ruralne skupnosti pogosto povezujejo s predpostavko o nižjih stopnjah nasilnega kriminala v primerjavi z občutnimi spremembami v številu in strukturi prebivalstva nekega okolja. Avtorja na podlagi raziskave izbranih skupnosti v ZDA navedene domneve potrjujeta, ob čemer opozarjata na pozitivno vlogo intenzivneje povezanih skupnosti pri soočanju z nasilno kriminaliteto.)

Pripravil Saša Kmet

Criminology, Maryland, leto 2009, št. 4:

Land, C.K. in drugi.: Kratkoročni učinki izvrševanja smrtne kazni na umore: odvracanje, premeščanje ali oboje? (Članek išče odgovor na vprašanje, ali smrtna kazen rešuje življenje? Evropejci bi rekli, da je to *contradictio in adiecto*, skupina treh raziskovalcev pa si je zadala nalogo prepričati že prepričane v odvracalne učinke te kazni. Avtorji prispevka ovržejo ugotovitve doslejnjih raziskav, ki so bile v ZDA opravljene od 70. letih dalje, o pozitivnih preprečevalnih učinkih smrtne kazni. Glavni razlog njihove pomanjkljivosti je, da je le nekaj držav takšnih, kjer usmrtijo več kot 6 obsojencev na leto, in da so primerjave opravljene za posamezna leta, ne pa za manjše časovne enote. Ugotovitve avtorjev raziskave, ki se usmerja na analizo stanja v državi Texas med januarjem 1994 in decembrom 2005, so, da obstajajo dokazi o

kratkoročnem zmanjšanju umorov v tej državi neposredno po državnih eksekucijah, to pomeni v prvih štirih mesecih, kar se odraža v 2,5 umora manj zgrešenih umorih. Ugotavljajo tudi, da prihaja do premeščanja izvrševanja umora, da se ti zgodijo nekoliko kasneje v mesecih, ki sledijo državnim eksekucijam.) – Johnson, B.D.; Betsinger, S.: Kaznovanje »manjšine, ki služi za vzor«: kaznovalna praksa zveznih okrožnih sodišč v zvezi z azijsko manjšino (Avtorja analizirata kaznovavno prakso ameriških zveznih okrožnih sodišč glede na določanje in odmero kazenskih sankcij pripadnikom azijske manjšine. Ta je veljala v 19. stoletju za manjvredno manjšino, kasneje, v 2. polovici 20. stoletja pa je postala manjšina, po kateri naj bi se zgledovale vse ostale, zlasti skupnosti Afroameričanov in Latinoameričanov. Veljala je za manjšino z močno delovno etiko, dosegala je dobre rezultate v izobraževanju, gojila visoke standarde poslovnih veščin. Po podatkih o kaznovanju iz leta 1997 do leta 2000 avtorja sklemeta, da so kaznovalni vzorci sodišč, ki zadevajo pripadnike azijske manjšine, zelo podobni vzorcem, ki zadevajo izbiro in določanje višine kazenskih sankcij belcem, in manj vzorcem, ki zadevajo Afroameričane in Latinoameričane. Trdita, da te ugotovitve spodbijajo teze o rasnem konfliktu.) – Brezina, T. in drugi.: »Morda jutri nikoli ne pride«: mnogometodični pristop k občutjem zgodnje smrti in mladoletniške kriminalitete (V prispevku avtorji pretresajo uveljavljeno teorijo o tem, da pričakovanje zgodnje smrti ali občutek »neperspektivne« oz. »prazne« prihodnosti pri mladoletnikih vpliva na njihovo odklonsko vedenje. Običajno takšno občutje mladoletnika vodi v prepričanje, da nima razloga, da bi odlagal užitek na kasneje, saj je prihodnost negotova. Zato naj bi se takšni mladoletniki v večji meri izpostavljali bolj tveganim dejavnostim, ki vključujejo tudi izvrševanje kaznivih dejanj in nasilja. Avtorji priznavajo, da statistične povezave med tema dvema spremenljivkama obstajajo, a da so zelo negotove. Zato napadajo to tezo s poglobljeno kvalitativno študijo mladih uličnih prestopnikov in analizo nacionalnih statističnih podatkov.) – Mears, D.P.; Bales, W.D.: Inkarcercija v »super-max« zaporu in povratništvo (Članek analizira zapiranje v t. i. ultra varovane »super-max« zapore, ki so se v ZDA pojavili v 80. letih prejšnjega stoletja, za katere je značilen poudarek na zagotavljanju varnosti, osamitvi in celičnemu prestajanju kazni z redkimi programi reintegracije; zmanjšani so stiki z drugimi zaporniki, zaporskim osebjem in zunanjim svetom. Interesi, ki jih avtorji z raziskavo zasledujejo, so: tovrstno zapiranje ponuja vpogled v razloge za uspešno reintegracijo zapornikov v skupnost, omogoča testiranje domnevnih učinkov zaporske onesposobitve in omogoča prepoznanje zaslug takšne kazni za zmanjševanje kriminalitete. Analizirajo podatke zaporskega sistema na Floridi in ugotavljajo, da stroga osamitev povečuje povratek nasilniške kriminalitete, ni pa dokazov, da povečuje ali pospešuje povratništvo storilcev drugih oblik kriminalitete.) – Schultz, P.E.; Tabanico, J.J.: Kriminalci pazite se: možnosti družbenih norm

v praksi nameščanja svarilnih znakov (Članek analizira kriminalitetopolitične strategije nameščanja znakov, da je določena soseska nadzorovana, z označbami kot so »Soseske straže« ali z znaki »Če ne pokličem policije, bo to storil moj sosed!«. Ugotavljajo, da programi niso sami po sebi dobri ali slabi in da niso avtomatično prenosljivi v vsa okolja. Lahko so preprečevalno učinkoviti v določenih skupnostih, v drugih pa imajo ravno nasprotno učinke. Tako ugotavljajo, da označbe v soseskah, da v njih deluje program sosedskih straž ali podobno samovarovanje stanovalcev, povzroča nehotene učinke, saj povečuje tesnobo prebivalcev in obiskovalcev ter povzroča strah pred viktimizacijami.)

The British Journal of Criminology, London, leto 2009, št. 6:

Mullins, W. C.: »Posilili vas bomo in okusili tutsijske ženske«: posilstvo med genocidom v Ruandi leta 1994 (Posilstva so pogosto del oboroženih spopadov in oblika ponižanja vojaškega nasprotnika. Feministična teorija je prepričljivo odstrla to »novo odkrito« nasilje nad ženskami. Članek problematizira posilstvo v vojni nasploh in se osredotoča na posilstva ob spopadih med Hutuji in Tutsiji v Ruandi. Članek temelji na kvalitativni analizi pričevanja žensk pred začasnim mednarodnim kazenskim sodiščem za Raundo (ICTR) in opisih posamičnih in kolektivnih posilstev iz drugih virov. Avtor identificira tri tipe posilstev: posilstva oportunističnega tipa, ki jih pripisuje splošnemu neredu in kaosu v državi, spolno zaslužnjevanje in genocidna posilstva, ki so bila del genocidnega zločinskega programa.) – Mythen, G.; Walklate, S.; Khan, F.: »Musliman sem, a nisem terorist«: viktimizacija, rizične identitete in doseganje varnosti (Muslimanska manjšina je bila v VB vse od terorističnih napadov 11. septembra 2001 pod kritičnim očesom javnosti in državne oblasti, še posebej pa se je nadzor povečal po londonskem terorističnem napadu 7. julija 2005. Različne oblike protiteroristične zakonodaje slonijo na diskurzih o (ne)varnosti, ki opredeljujejo britanske muslimane kot rizično populacijo. Članek predstavi ugotovitve študije o učinkih teh procesov na mlade britanske Pakistance iz severozahodnega dela Anglije, tako da analizira njihovo samodojemanje in njihovo odzivanje na tovrstno kriminalitetno politiko. Predstavi učinke tovrstne zakonodaje in kulturne politike na upravljanje muslimanskih identitet in učinke, ki jih prinašata za varnost javnih prostorov.) – Gadd, D.: Postrojena obravnava rasizma in izmikajoča se motivacija (V VB sprejeti predpis *Crime and Disorder Act* iz leta 1998 je postrojil kazenske sankcije za kazniva dejanja, storjena iz rasistične motivacije in od takrat je na sodiščih Anglije in Wallesa opaziti višje število obtožb, ki se nanašajo na rasno motivirano kriminaliteto. Kljub temu pa je vprašljivo, v kolikšni meri je v resnici pri teh obtožbah rasno sovraštvo

osrednjega pomena. Članek na podlagi reprezentativne izpovedi posameznika, obtoženega kaznivega dejanja iz rasne motivacije, problematizira sklepanje o njegovi motivaciji in prikaže, da je lahko ugotavljanje motivacije izredno problematično. Včasih obdolžencem samim ni jasno, zakaj so storili določeno kaznivo dejanje, in so šele kasnejše konstrukcije njihove motivacije s strani kazenskopravnega sistema tiste, ki (mu) jo »osvetlijo«. Avtor se zavzame za analitične pristope, ki naj presežejo izpovedbe obdolžencev o lastni motivaciji in objektivizirajo rasistično motivacijo kot znak kaznivega dejanja.) – Sela-Shayovitz, R.: Družbeni nadzor v luči varnosti in manjšinskih groženj: učinki terorizma, groženj manjšin in ekonomske krize na uveljavljanje prava v Izraelu (Avtorica analizira učinke obeh Intifad, tj. vstaje in upora palestinskih Arabcev v Gazi in na Zahodnem bregu zoper Izraelsko oblast v poznih 80. letih prejšnjega stoletja in leta 2000, učinke terorističnih napadov, učinke nezaposlenosti in vpliv etničnega izvora obdolžencev na stopnje pridržanja/pripora. Ugotavlja močno statistično povezavo med Drugo Intifado in pripadnostjo pridržanih oseb: pripor Arabcev se je v obdobju Intifade povečal v večjem obsegu kot pripor Židov. Ugotavlja tudi povezavo med ekonomsko krizo in priporom manjšin ter povezavo med rastjo manjšinske populacije in priporom.) – Lum, C.: V skupnost usmerjeno policijsko delo ali ničelna toleranca: preference policistov v 22 tranzicijskih državah (Avtorica analizira spremembe v delovanju policije v tranzicijskih državah. Izmed 60 »držav v tranziciji« obravnava 22 držav, tudi Slovenijo (poleg na primer Tanzanije in Uzbekistana), preference policistov pa razvršča glede na dva idealno-teoretična koncepta policijskega delovanja: v skupnost usmerjenega policijskega delovanja in ničelne tolerance, ki naj bi ju policijsko delovanje v posamični državi (vsaj pretežno) odražalo. Ugotavlja, da policisti v državah, ki so se uspele bolj demokratično konsolidirati, bolj uresničujejo program v skupnost usmerjenega policijskega dela.) – Crawford, A.: Vladanje prek antisocialnega vedenja: regulatorne spremembe kazenskopravnega sistema (V Veliki Britaniji je oznaka »anti-socialno vedenje« pravna iznajdba (etiketa) za označevanje vedenja med neolikanostjo in kriminalnostjo in povzroča zgražanje v javnosti. Avtor meni, da to povzroča temeljne spremembe v delovanju otoškega kazenskopravnega sistema, saj povečuje pristojnosti državne oblasti in legitimira prekomerne posege v posameznikovo življenje. Povzroča torej nekaj, kar avtor imenuje »hiperaktivni državni intervencionizem«, ki služi predvsem temu, da država dokazuje javnosti, da nekaj poskuša nekaj narediti v smislu varnosti, kar pa še ne pomeni, da je kaj bistveno učinkovitega in smotrnega dejansko dosegla. Ideje, povezane z antisocialnim vedenjem, dokazuje avtor, izpodkopavajo temeljna načela delovanja kazenskopravnega sistema, zlasti načela sorazmernosti, načela *ultima ratio* in tudi posebnih določb, ki ščitijo mladoletnike.) – Jackson, J.; Stafford, M.: Javno zdravje in strah pred krimi-

naliteto (Avtorja analizirata, kako strah pred kriminaliteto vpliva na počutje in zdravje posameznika. Kljub temu, da večinoma »zdravorazumsko« menimo, da občutja strahu in nevarnosti slabšajo posameznikovo dobro počutje in družbeno kohezivnost, neizpodbitnih »trdnih« dokazov o tem skoraj ni. Avtorja izhajata iz ugotovitev longitudinalne študije *Whitehall II*. Prikažeta vzajemno učinkovanje in spiralno povezanost med strahom pred kriminaliteto in fizičnim počutjem: strah pred kriminaliteto ogroža zdravje, slabše zdravje pa povratno povečuje strah pred kriminaliteto.)

Pripravil Aleš Završnik